

Onder water in Leiden: Leids Grachtenonderzoek – voor elk wat wil(d)s

Bewoners in het noordoostelijk deel van de Leidse binnenstad, Havenwijk-Zuid, zien sinds 2009 vanaf de bruggen geregeld 'grote vissen' zwemmen. Ze zijn dan ook reuze benieuwd naar wat er nog meer leeft in de steeds helder wordende grachten. Tot op heden werd nog geen vissenonderzoek in de wateren van deze wijk uitgevoerd. Daarom is dit jaar een visseninventarisatie en monitoringsonderzoek gestart in een aantal van deze grachten, waarbij gegevens worden verzameld door te snorkelen. De nieuwe gegevens worden toegevoegd aan de database van de Visatlas Zuid-Holland. Doordat er nog weinig bekend is over het voorkomen van vissen in grachten, wordt er met de extra Leidse data weer een flinke sprong vooruit gemaakt.

Havenwijkbewoners bestuderen ... bewoners!

Aaf Verkade inventariseert sinds mei 2011 enkele keren per week snorkelend het onderwaterleven in de grachten. Door de verbluffende resultaten (er zitten bijzonder veel verschillende soorten en grote exemplaren bij) zou ze graag een langdurig monitoringsonderzoek opzetten. Ze krijgt daarbij hulp van wijkgenoot Frans Hagedoorn, RAVON, Sportvisserij Nederland en diverse lokale instanties. Het onderzoek wordt professioneel

opgezet, waardoor het mogelijk wordt om een goed beeld te krijgen van de soortendiversiteit, de verspreiding, het territoriumgebruik en de levensvatbaarheid van populaties van vissen in deze wijk.

Ruisvoorn, blankvoorn, zeelt, karper, brasem en snoek worden tijdens de snorkeltochten vaak gezien. Na invoer van de data op Telmee.nl werd al inzichtelijk dat naar gelang de temperatuur van het grachtenwater stijgt, er minder "grote" vissen worden waargenomen. Dit kan mogelijk ook verklaard worden door toename in (weelderige) groei van de gele plomp als gevolg van een temperatuurstijging. Zeelten verschuilen zich dan veel gemakkelijker en zijn dus moeilijker waar te nemen door een snorkelaar!

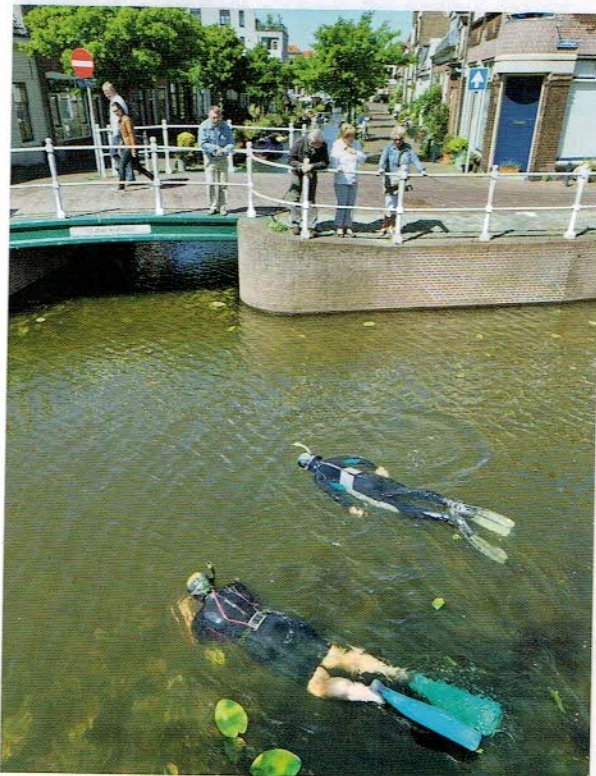
De waarnemingen van exoten, met name geleedpotigen, is een extra stimulans om dit werk te doen. Zo zijn de Chinese wolhandkrab, de Zuiderzeekrab en de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft al gesignaleerd.

Schepnet vs. Snorkelen

Bureau Stadsnatuur Rotterdam (bSR) onderzoekt in opdracht van de gemeente Leiden sinds 2006 tweejaarlijks de stadsnatuur. Sinds 2008 worden in zestien watergangen de vissen geïnventariseerd, waarbij gebruik wordt gemaakt van schepnetten. De grachten van de Havenwijk-Zuid worden echter niet bemonsterd. En inventarisatie m.b.v. schepnetten levert ook heel andere resultaten op dan de snorkelmethode, omdat bij die laatste techniek de dieren redelijk ongestoord in hun eigen biotoop worden geobserveerd. Een leuk voorbeeld van dit verschil is dat bSR's 'gemiddeld gevangen' zeelt 5 cm is en dat de door Aaf geobserveerde zeelten gemiddeld zo'n 40 cm lang zijn! De gevolgde snorkelmethode is (in elk geval voor Leiden) uniek. Aaf stuitte daarmee wel op een probleem: volgens de Algemeen

Snoek 'Muurbloempje'
(© Snorkelparadijs.nl)

In actie tijdens Leids grachtenonderzoek
(© Picture Partners Holland)

Op zoek naar vissen (© Cazandra-Photographs)